ŞANLIURFA
TİCARET VE SANAYİ ODASI

Afrika’nın Stratejik Pazarı Mozambik: Ekonomik ve Ticari Dinamikler

31 Temmuz 2026

ŞANLIURFA TİCARET VE SANAYİ ODASI

DIŞ TİCARET VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Genel Görünüm

Bilgi	Değer
Devletin Adı	Mozambik Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Başkanlık sistemi ile cumhuriyet
Başkent	Maputo
Koordinatlar	25°57′G – 32°35′D
Nüfus (2025 tahmini)	35,6 milyon kişi (erkek: ~17,8 milyon; kadın: ~17,8 milyon)
Yüzölçümü	799.380 km²
Şehirleşme Oranı	%38 (2024 verisi)
Medyan Yaş	~18,5 yıl (erkek: 18,3; kadın: 18,7)
Yaşam Beklentisi	64 yıl (erkek: 60, kadın: 66,5)
GSYH (Cari, 2025)	22,3 milyar USD
Kişi Başına GSYH (Cari, 2025)	627 USD
GSYH (PPP, 2025 tahmini)	~160 milyar USD (kişi başına ~4.500 USD)
Resmî Dil	Portekizce (yerel diller: Makua, Sena, Tsonga)
Din Dağılımı	%56 Hristiyan, %18 Müslüman, %26 geleneksel inançlar
Cumhurbaşkanı	Daniel Chapo (2025'ten beri)
Başlıca Kentler	Maputo, Beira, Nampula, Quelimane, Tete
Telefon Kodu	258
Para Birimi	Mozambik Meticali (MZN)
İşsizlik Oranı (2025)	6,60%
Enflasyon (2025)	4,40%
Okuryazarlık Oranı (2025)	63%

Nüfus ve İstihdam Yapısı

Mozambik'in nüfus ve istihdam yapısı, ülkenin kalkınma sürecini doğrudan etkileyen temel unsurlardan biridir. 2025 itibarıyla yaklaşık 35,6 milyonluk nüfusuyla oldukça genç bir demografiye sahiptir; medyan yaş 18,5 yıl civarındadır ve bu da nüfusun yarısının 18 yaşın altında olduğunu gösterir. Bu genç nüfus, doğru politikalarla büyük bir işgücü potansiyeli sunarken, aynı zamanda eğitim ve istihdam yaratma konusunda ciddi baskılar da doğurmaktadır. Şehirleşme oranı %38 düzeyinde kalmış olup, nüfusun çoğu hâlâ kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Bu durum, işgücünün büyük ölçüde tarım sektöründe yoğunlaşmasına yol açmaktadır. İstihdamın yaklaşık %70'i tarım ve ormancılık faaliyetlerinde, %10'u sanayide ve %20'si hizmetlerde yer almaktadır. Tarımın ağırlığı, düşük verimlilik ve iklim şoklarına karşı kırılganlık anlamına gelirken, sanayi ve enerji yatırımları istihdam çeşitliliğini artırma potansiyeli taşımaktadır. İşsizlik oranı %6,6 seviyesinde görünse de, kayıt dışı ve düşük gelirli işler yaygındır. Bu tablo, Mozambik'in genç nüfus avantajını kullanabilmesi için eğitim, altyapı ve sanayi yatırımlarına yönelmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Coğrafi Konum

Mozambik'in coğrafi konumu, ülkenin ekonomik ve sosyal gelişiminde belirleyici bir rol oynamaktadır. Güneydoğu Afrika'da yer alan Mozambik, doğusunda yaklaşık 2.500 kilometrelik uzun bir kıyı şeridiyle Hint Okyanusu'na açılmaktadır. Bu kıyılar, ülkeye önemli liman kentleri ve deniz ticareti açısından stratejik avantajlar sağlamaktadır. Batısında Zimbabve, kuzeybatısında Zambiya ve Malavi, kuzeyinde Tanzanya, güneyinde ise Güney Afrika ile sınır komşusudur. Bu konum, Mozambik'i hem Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) içinde hem de Doğu Afrika ticaret yollarında kritik bir geçiş noktası haline getirmektedir. Ülkenin iç kesimleri çoğunlukla yüksek plato ve dağlık alanlardan oluşurken, kıyı bölgeleri alçak ovalarla kaplıdır. Bu çeşitlilik, tarım ve doğal kaynakların dağılımını etkilerken, ulaşım ve altyapı yatırımlarında da farklı zorluklar yaratmaktadır. Mozambik'in Hint Okyanusu'na açılan limanları, özellikle Maputo ve Beira, bölgesel ticaretin merkezleri olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla ülkenin coğrafi konumu, hem doğal kaynakların değerlendirilmesi hem de bölgesel ticaret ağlarına entegrasyonu açısından stratejik bir önem taşımaktadır.

Siyasi Görünümü

Mozambik, 25 Haziran 1975 tarihinde Portekiz'den bağımsızlığını kazanmış, yarı başkanlık sistemiyle yönetilen üniter bircumhuriyettir. Devletin ve yürütmeninbaşı olan Cumhurbaşkanıhalk tarafından 5 yıllık süre için seçilmektedir. 15 Ocak 2025 tarihinde göreve başlayan Cumhurbaşkanı Daniel Francisco Chapo, hükümeti oluşturma, bakanları atama ve silahlı kuvvetlerin başkomutanlığını yürütme yetkilerine sahiptir. Yasama organı ise, 250 üyeli tek meclisli Cumhuriyet Meclisi'nden (Assembleia da República) oluşmakta olup milletvekilleri nispi temsil sistemiyle beş yıllık süre için seçilmektedir.

Siyasi Görünümü

Bağımsızlığından bu yana ülke siyasetinde FRELIMO (Mozambik Kurtuluş Cephesi) belirleyici konumunu korurken, 1977-1992 yılları arasında FRELIMO ile RENAMO arasında yaşanan iç savaş, 4 Ekim 1992 tarihli Roma Barış Anlaşması ile sona ermiş ve 1994 yılında ilk çok partili seçimler gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında imzalanan Barış ve Ulusal Uzlaşı Anlaşması siyasi istikrarı güçlendirse de 2017 yılından bu yana Cabo Delgado bölgesinde yaşanan güvenlik sorunları ve 2024 seçimleri sonrasında ortaya çıkan siyasi gerilimler ülkenin başlıca siyasi gündemini oluşturmaktadır. Buna rağmen FRELIMO, uzun yıllardır sürdürdüğü siyasi hâkimiyetini korumakta ve hükümet, ekonomik büyümeyi destekleyecek reformlar ile yabancı yatırımları teşvik etmeye devam etmektedir.

Uluslararası Üyelikler

Üyesi Olduğu Önde gelen Uluslararası Kuruluşlar:

Mozambik, bölgesel ve küresel düzeyde birçok uluslararası kuruluşun üyesidir. Başlıca üyelikleri arasında Birleşmiş Milletler (BM), Afrika Birliği (AfB), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası, Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC), Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Alanı (AfCFTA), Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı (COMESA), Hint Okyanusu Komisyonu (IOC), Portekizce Konuşan Ülkeler Topluluğu (CPLP), İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) gözlemci üyesi ve Bağlantısızlar Hareketi (NAM) bulunmaktadır. Bu üyelikler, Mozambik'in bölgesel entegrasyonunu güçlendirmekte, uluslararası ticaretini geliştirmekte ve yabancı yatırımların artırılmasına katkı sağlamaktadır.

Genel Ekonomik Durum

Yıl	GSYİH (Cari Fiyatlar,milyar $)	GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar, %)	KişiBaşına Gelir ($)	Enflasyon(TÜFE, %)	CariDenge / GSYİH (%)	İşsizlik (%)	DevletBorcu / GSYİH (%)
2024	19,8 23,3 23,5	4 4,2 4,5	580 627 660	6,5 4,4 4,2	-12 -11 -10,5	23 6,6 6,5	101 99
2025							
2026*	24,8	4,7	700	4	-10	6,4	97
2027*	26,2	5	740	3,9	-9,8	6,3	95
2028*	27,8	5,2	780	3,8	-9,5	6,2	93
2029*	29,5	5,3	830	3,7	-9,2	6,1	91
2030*	31,3	5,5	880	3,6	-9	6	89
2031*							87

Mozambik'in Dış Ticaret Verileri (Bin $ 2021-2025)

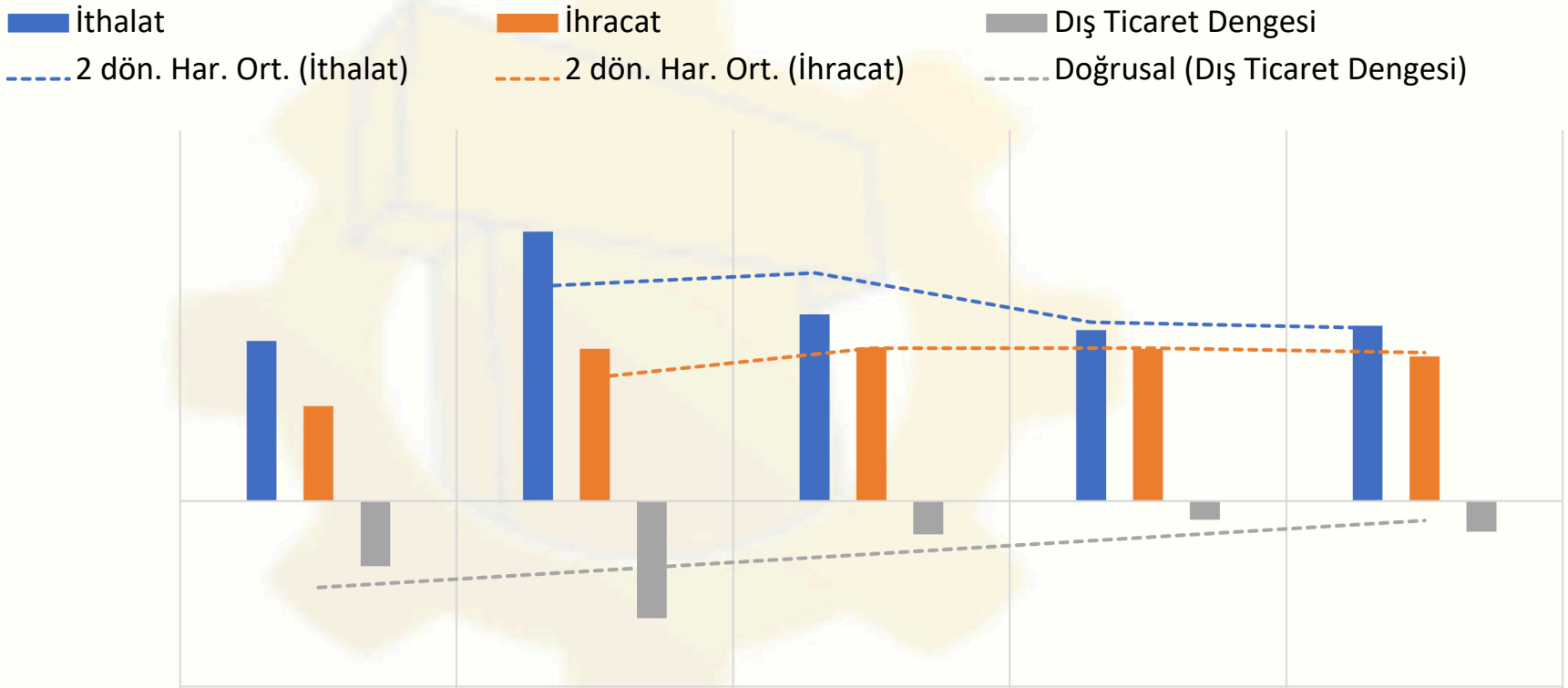

	2021	2022	2023	2024	2025
İthalat	8.622.697	14.512.194	10.069.934	9.212.662	9.449.896
İhracat	5.111.686	8.199.019	8.276.429	8.211.289	7.794.151
DışTicaret Dengesi	-3.511.011	-6.313.175	-1.793.505	-1.001.373	-1.655.745

Mozambik'in İhracatında İlk 10 Ülke (Bin $ 2025)

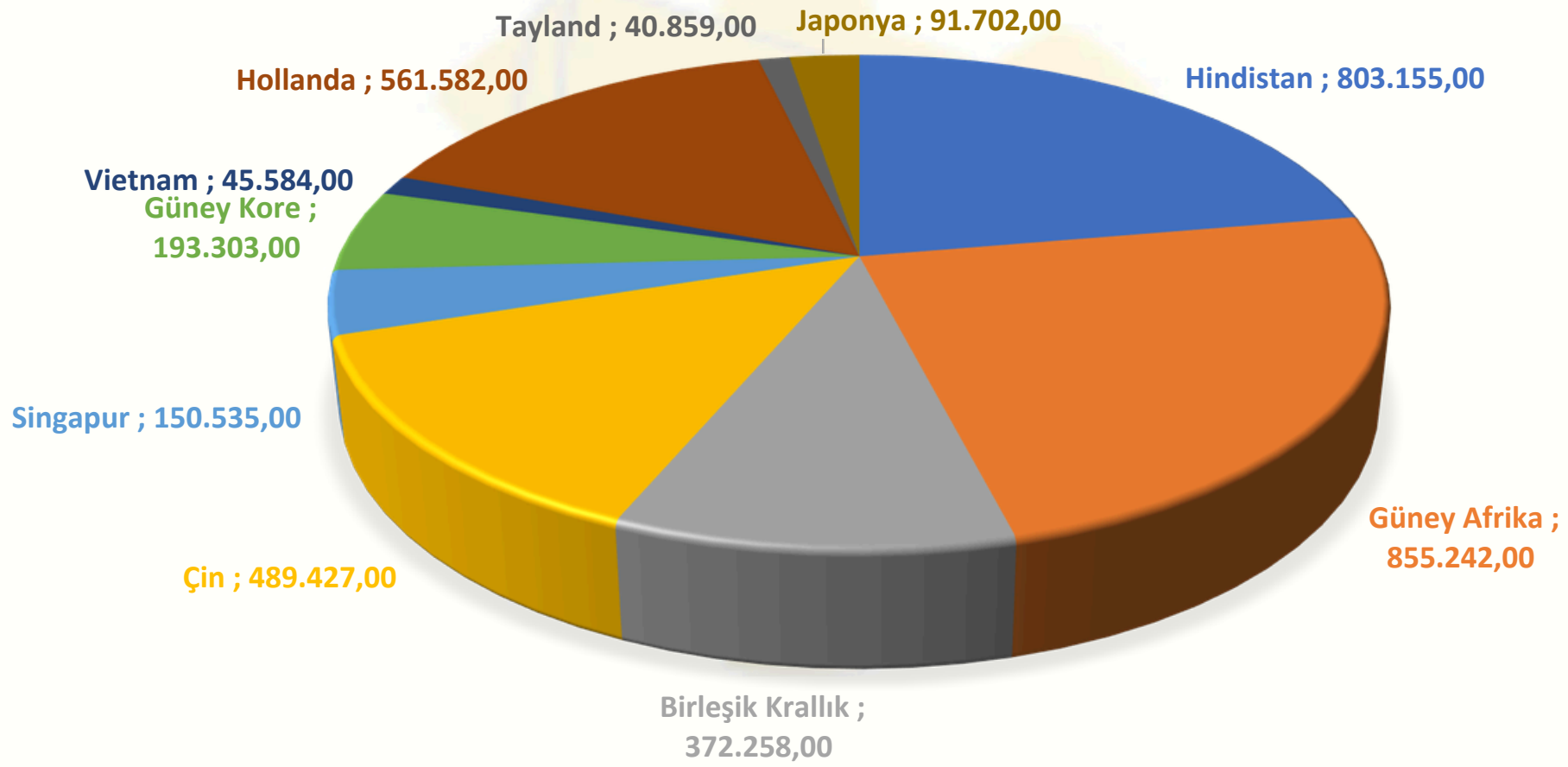

Mozambik'in İthalatında İlk 10 Ülke (Bin $ 2025)

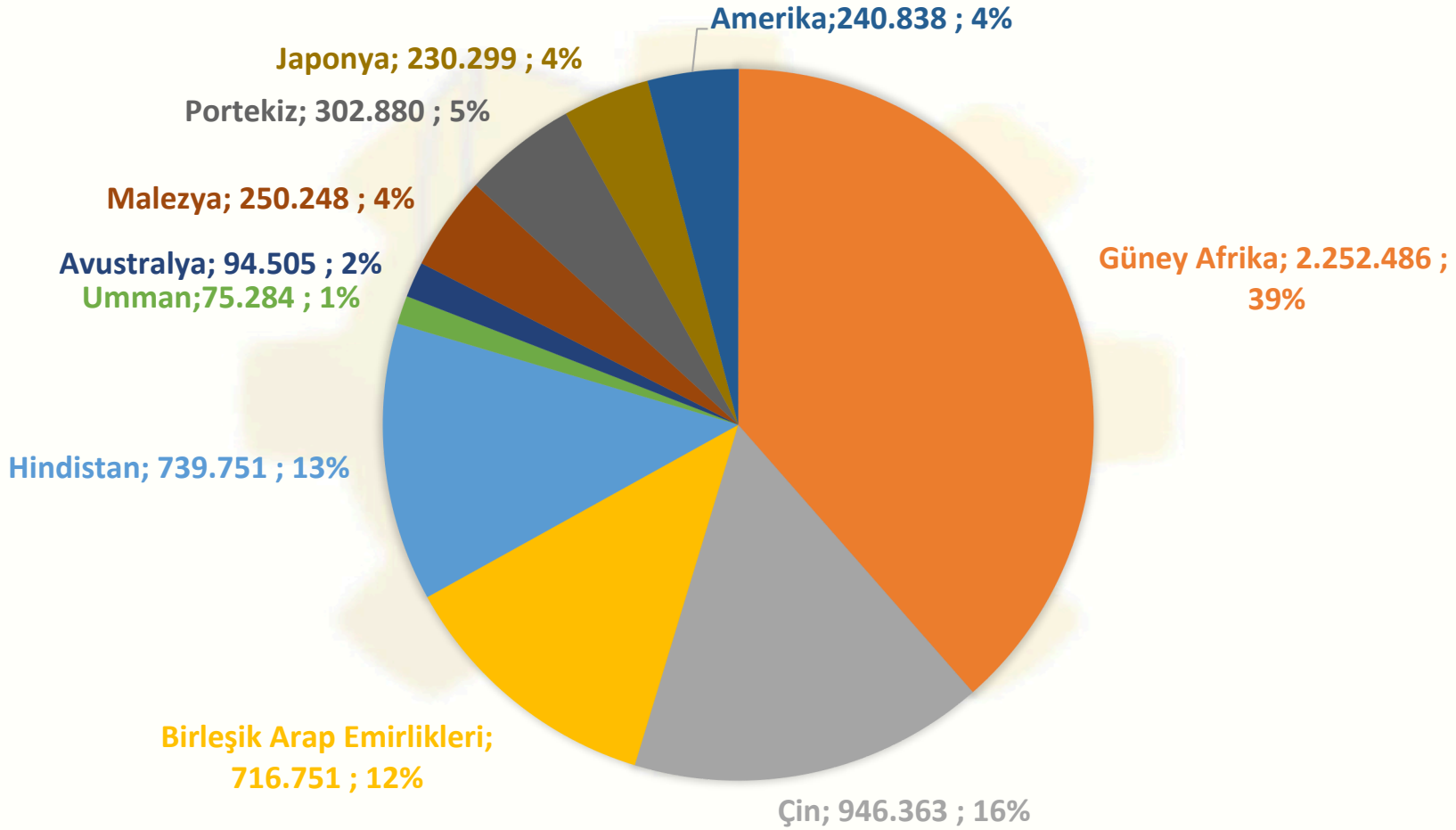

Mozambik’in İhracatında Başlıca Ürünler (Bin $ 2025)

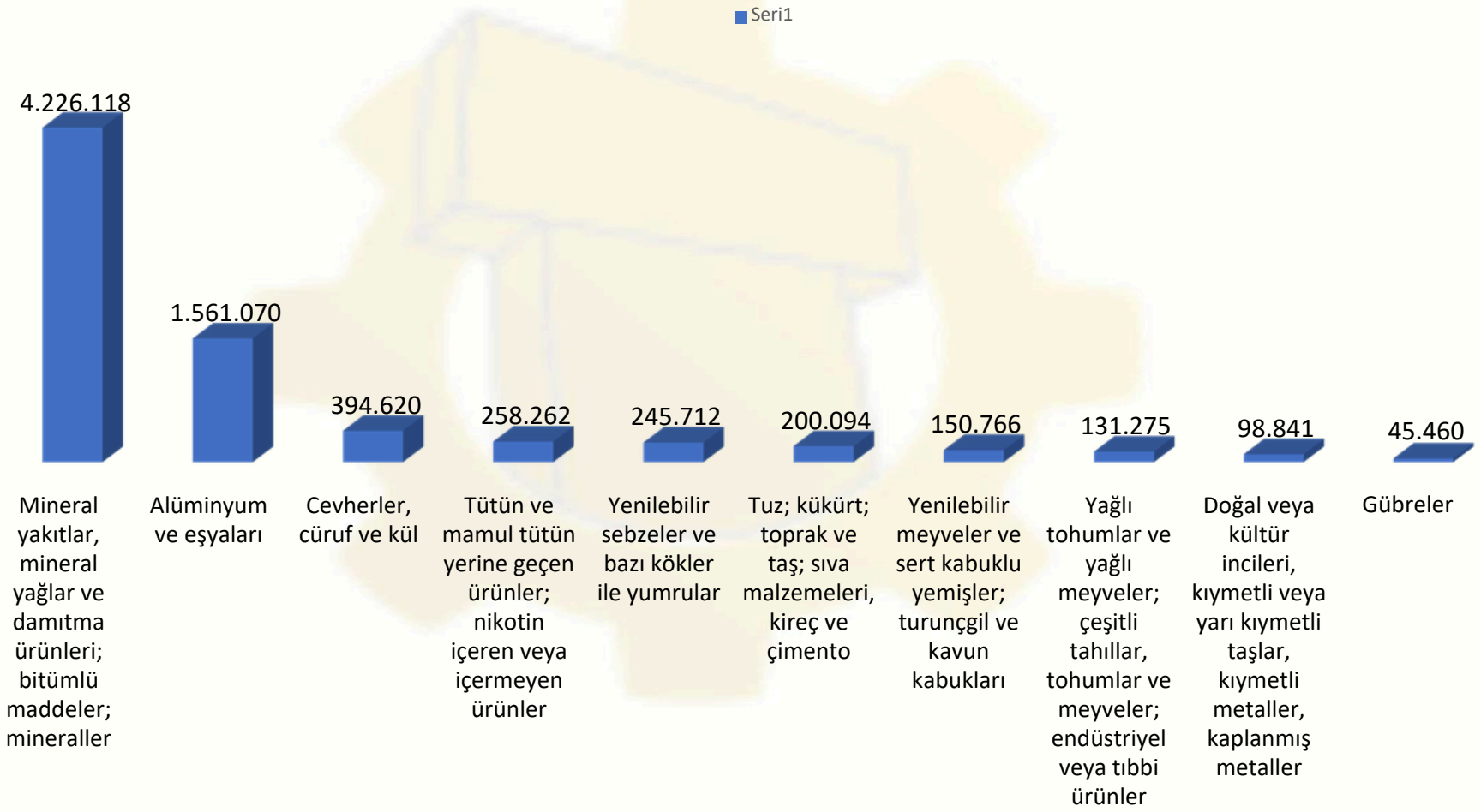

Mozambik’in İthalatında Başlıca Ürünler (Bin $ 2025)

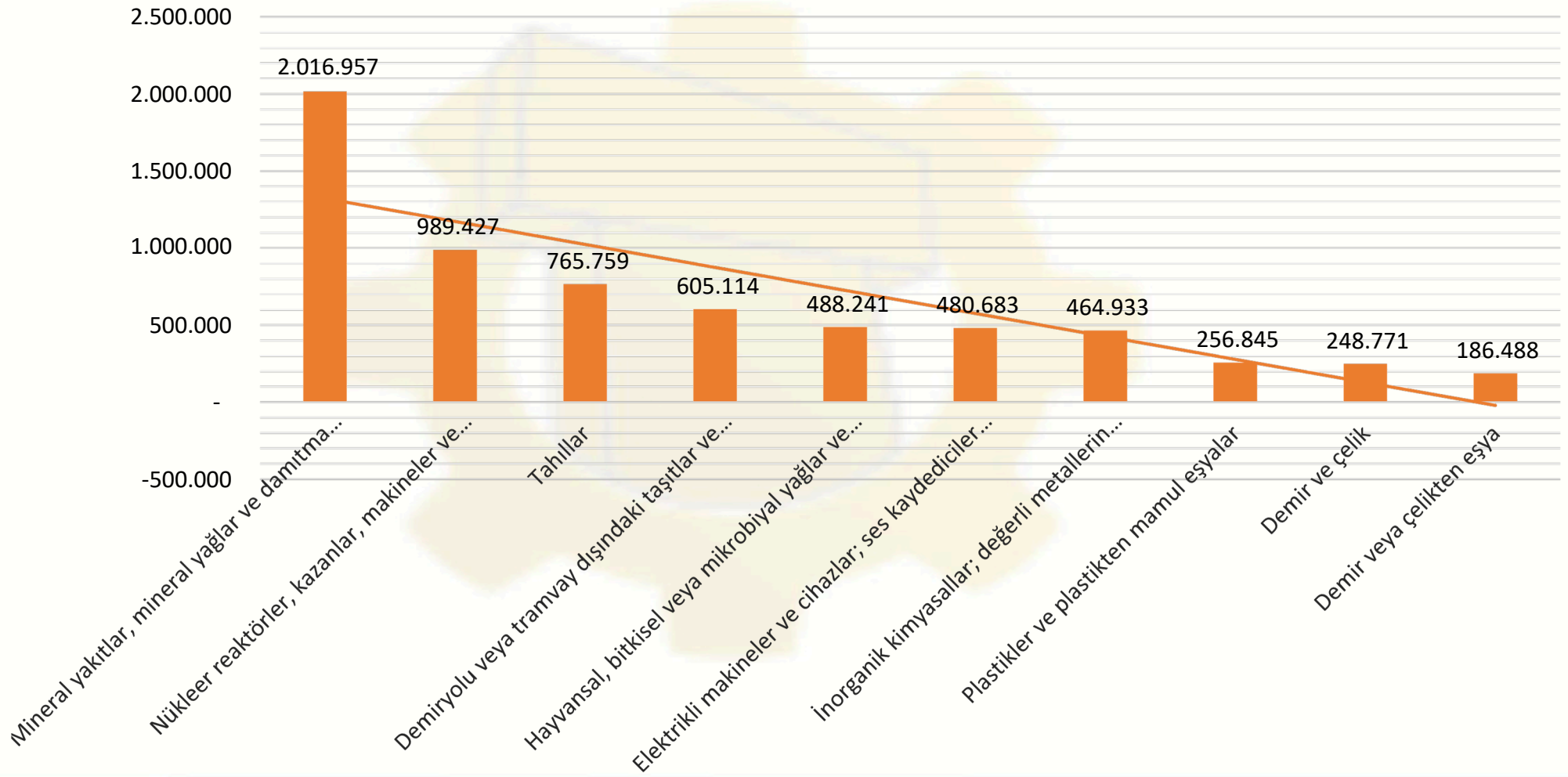

Ülkenin İhracat Yaptığı İlk 10 Ülke ve Bu Ülkenin Sektör Bazında Dağılımı (Bin $ 2024)

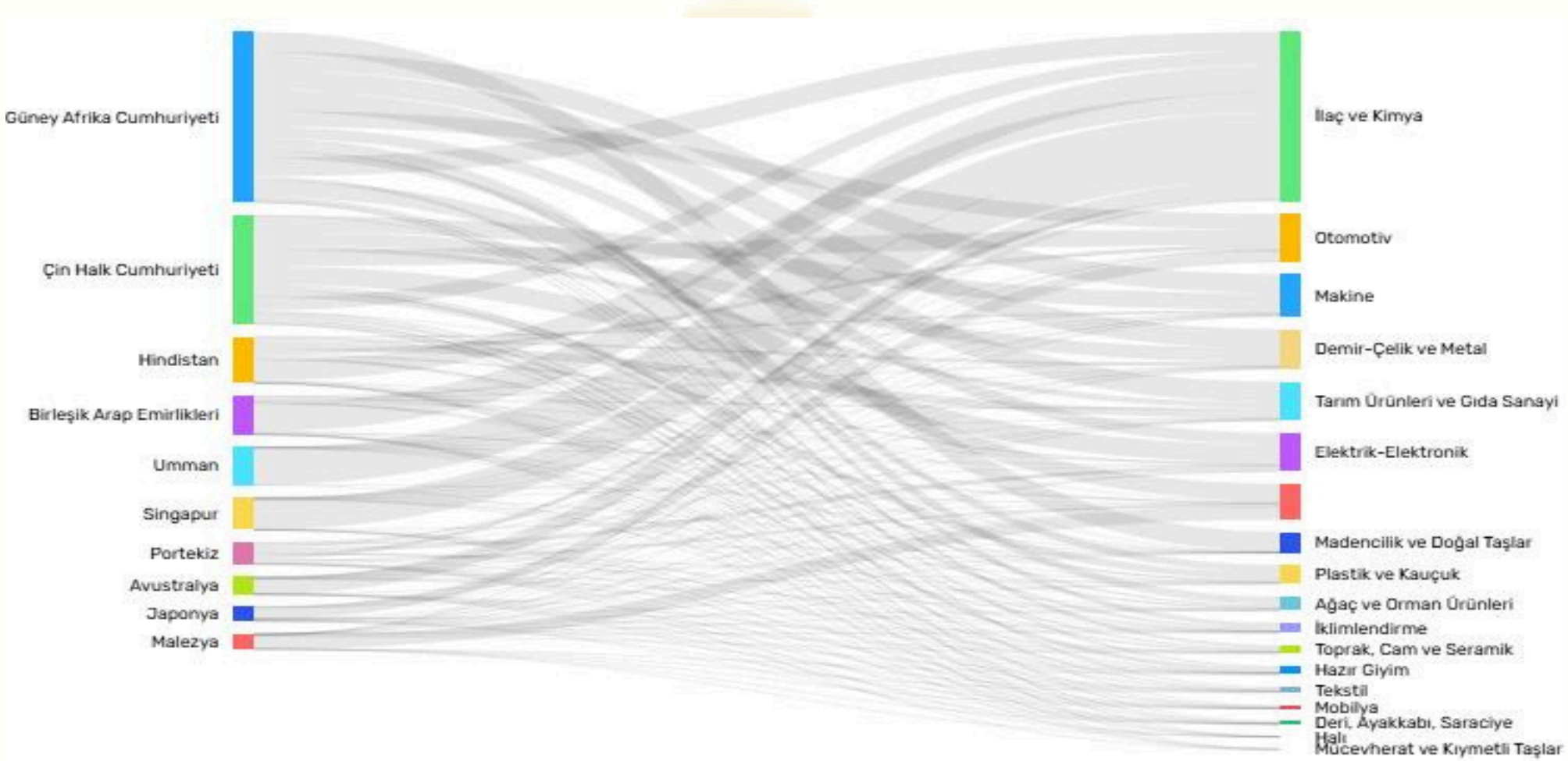

Ülkenin İthalat Yaptığı İlk 10 Ülke ve Bu Ülkenin Sektör Bazında Dağılımı (Bin $ 2024)

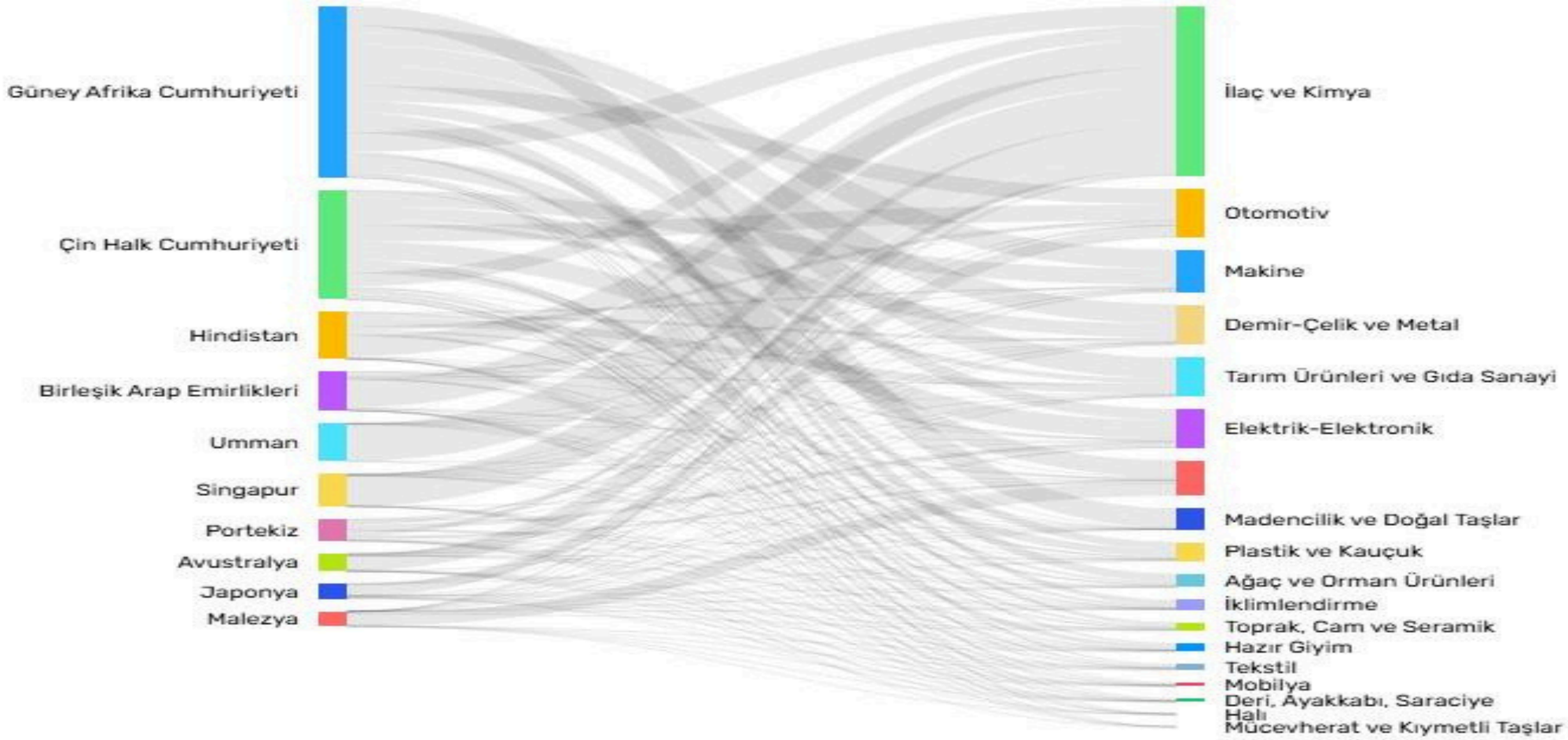

Mozambik – Türkiye Dış Ticaret Verileri (Bin $ 2021 - 2025)

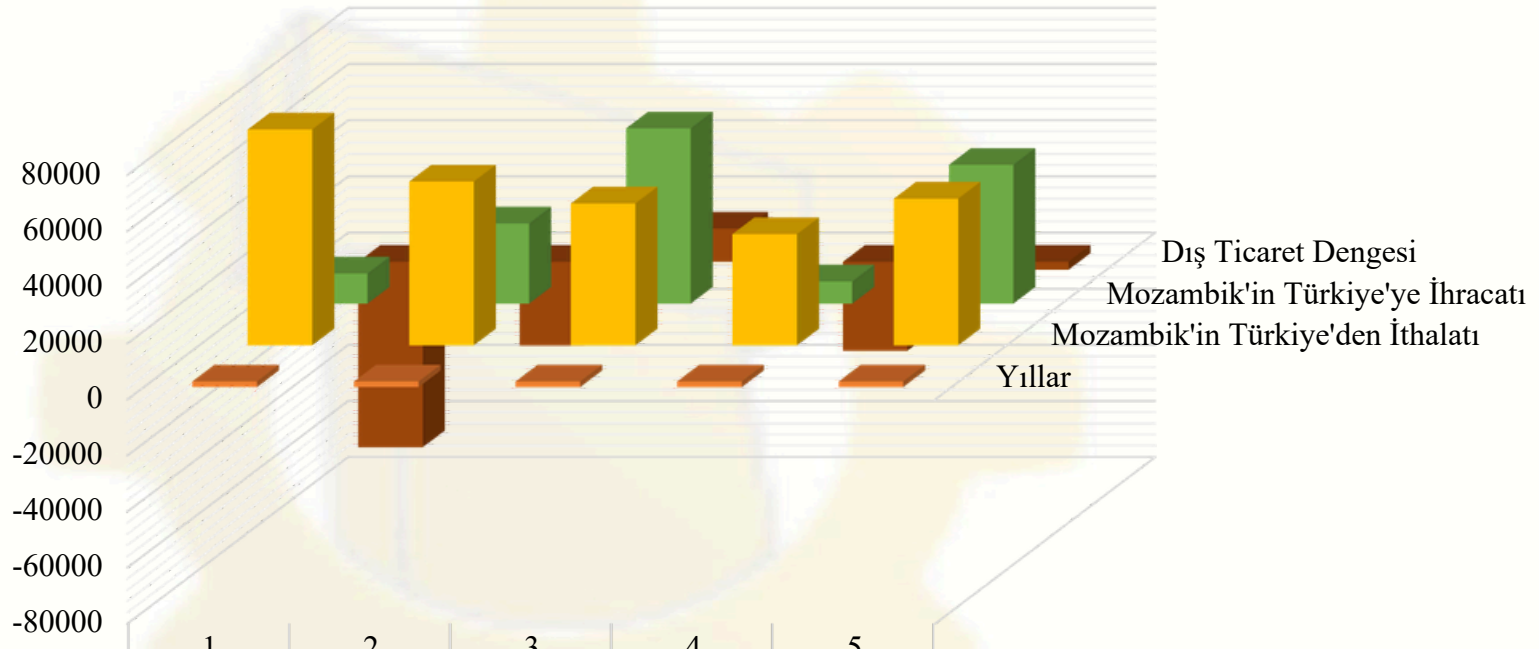

	1	2	3	4	5
Yıllar	2021	2022	2023	2024	2025
Mozambik'in Türkiye'den İthalatı	76.900	58.389	50.569	39.642	52.277
Mozambik'in Türkiye'ye İhracatı	10.751	28.548	62.395	7.912	49.413
Dış Ticaret Dengesi	-66.149	-29.841	11.826	-31.730	-2.864

Yıllar Mozambik'in Türkiye'den İthalatı Mozambik'in Türkiye'ye İhracatı Dış Ticaret Dengesi

Türkiye’nin Mozambik’e İhracat Yaptığı Ürün Grupları (Bin $ 2025)

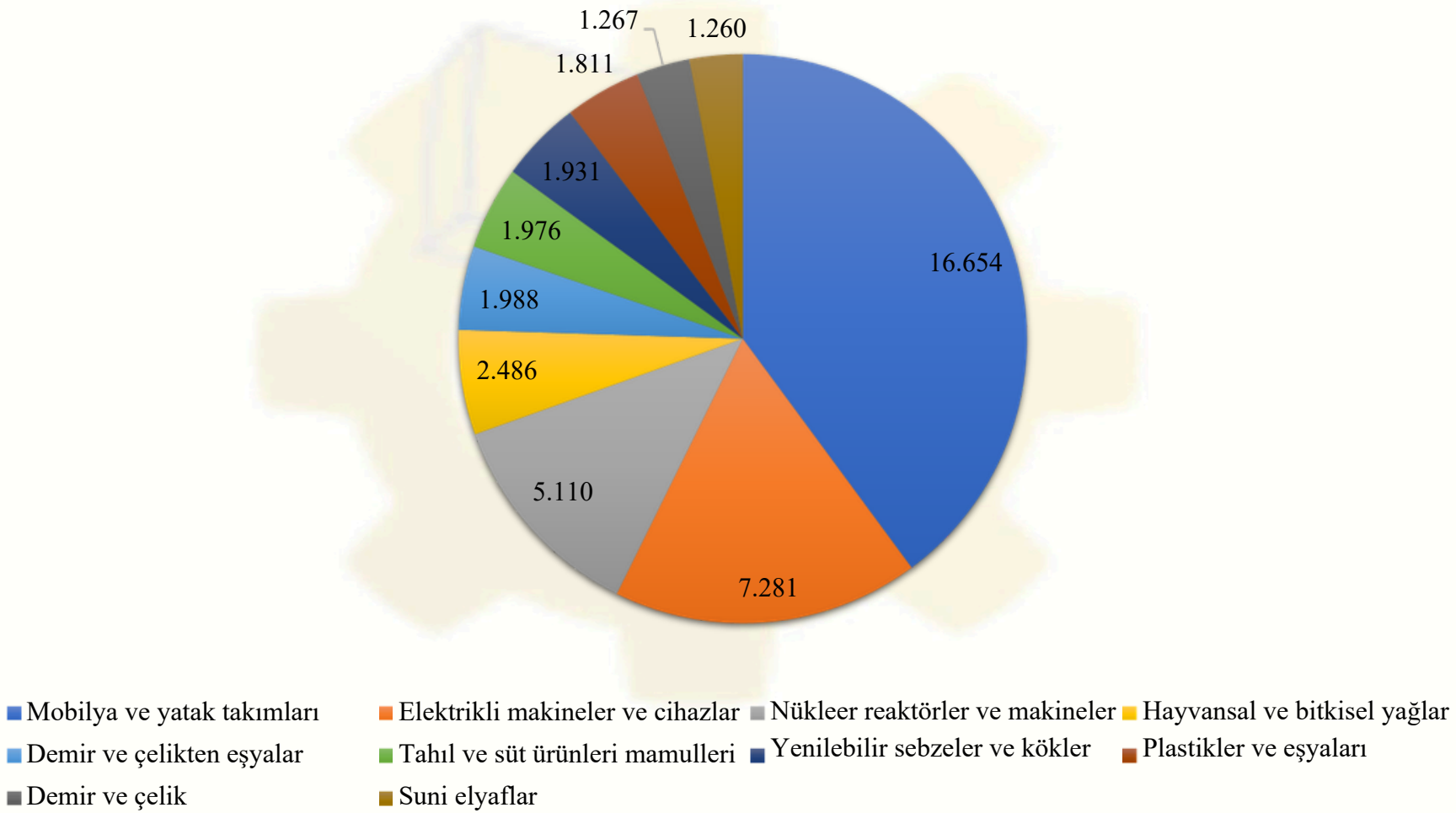

Türkiye’nin Mozambik’ten İthal Ettiği Ürün Grupları (Bin $ 2025)

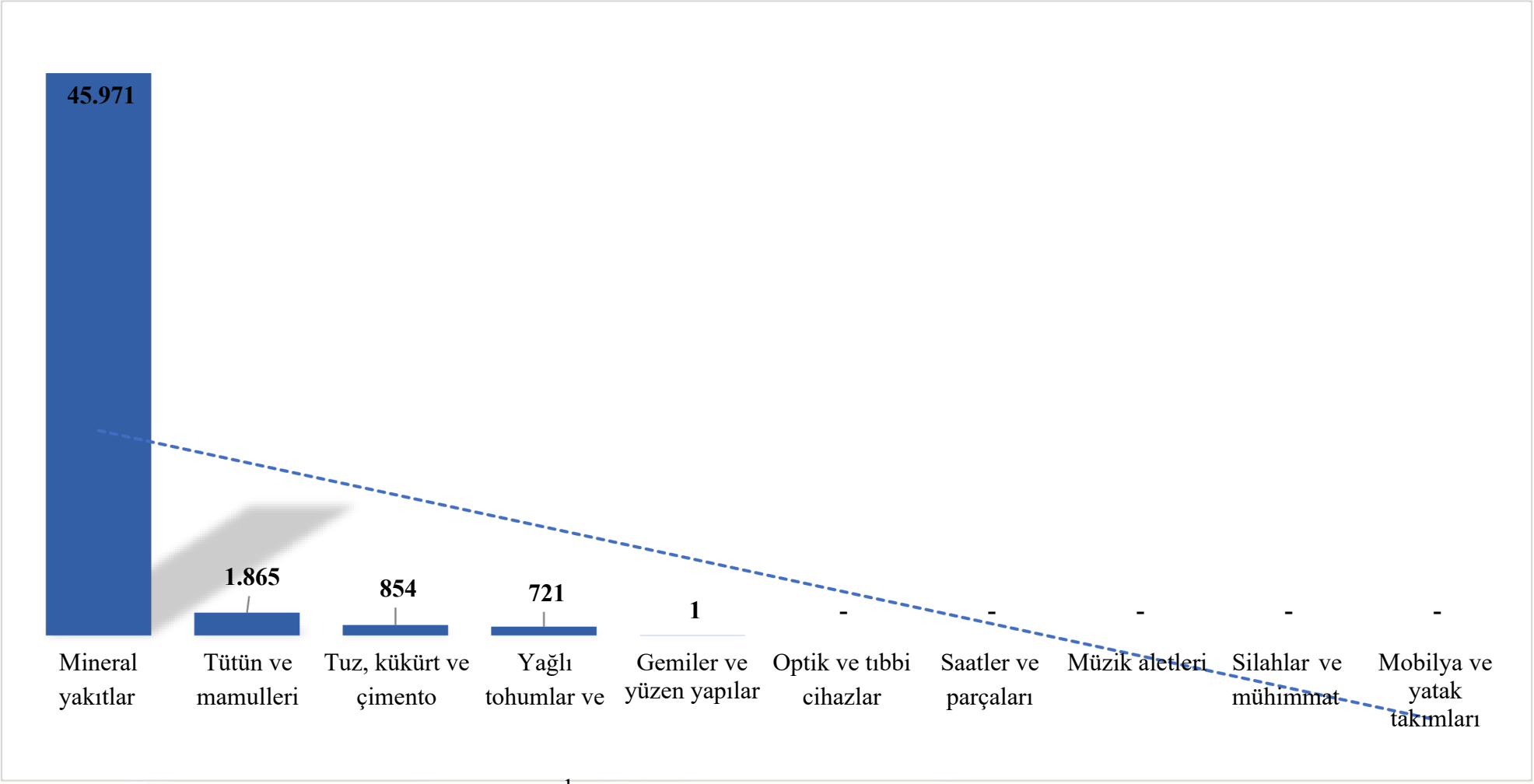

Şanlıurfa – Mozambik İhracat – İthalat Verileri (Bin $ 2021-2025)

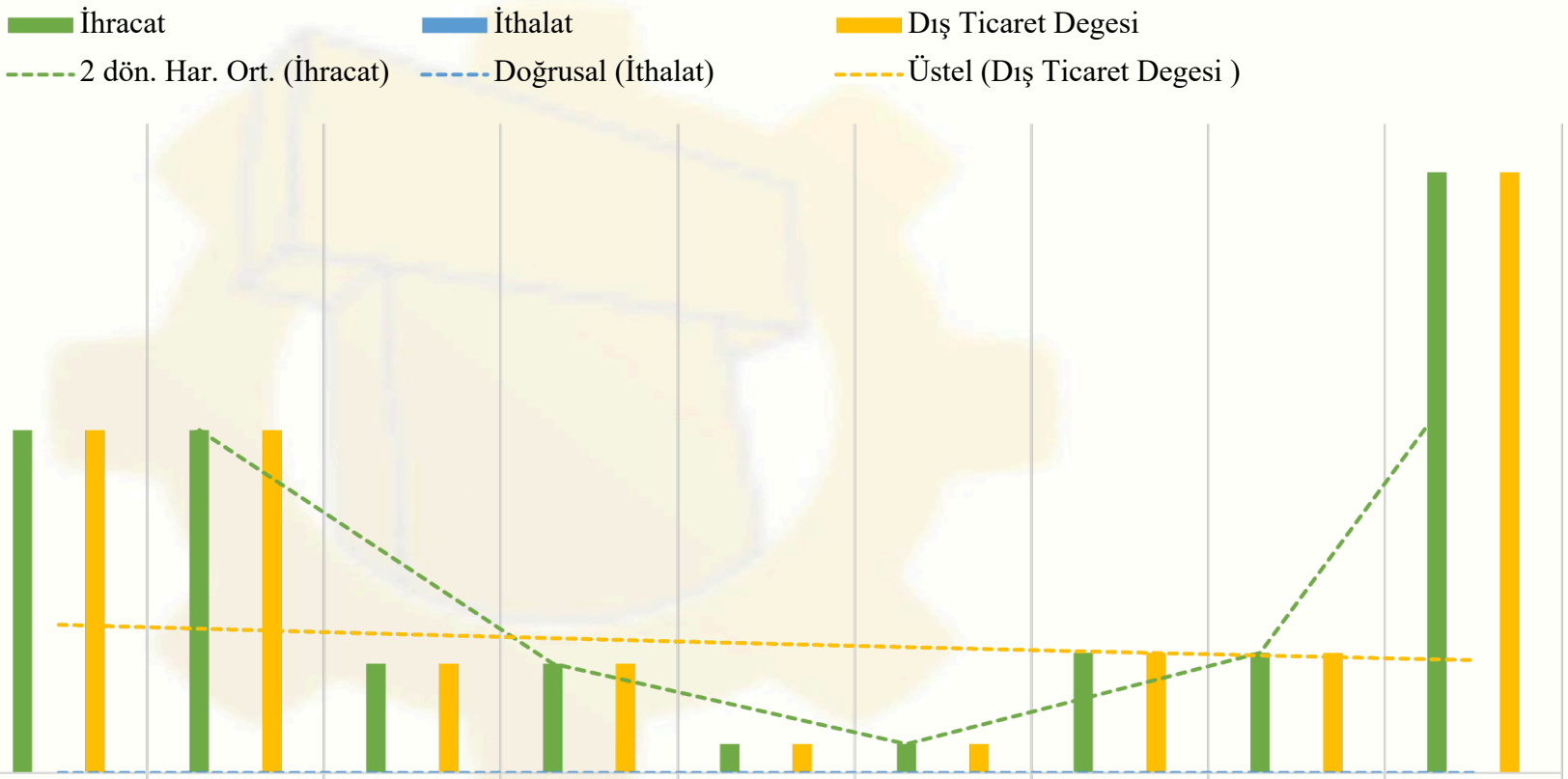

	2025		2024		2022		2021		Yıl Toplamı
İhracat	237.547	237.547	75.750	75.750	20.000	20.000	83.133	83.133	416.430
İthalat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dış Ticaret Degesi	237.547	237.547	75.750	75.750	20.000	20.000	83.133	83.133	416.430

Türkiye'nin Mozambik'le Yaptığı Resmi Anlaşmalar ve Yatırımlar

Alan	Türk Kurumu / Taraf	Anlaşma / Faaliyet	Tarih
Diplomasi	Türkiye Dışişleri Bakanlığı	Maputo'da Türkiye Büyükelçiliği açılışı	15 Mart 2011
Siyasi İlişkiler	Cumhurbaşkanlığı	Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Mozambik ziyareti	23–24 Ocak 2017
Ekonomi ve Ticaret	Türkiye & Mozambik Hükümetleri	Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (KEK kurulması)	24 Ocak 2017 (TBMM onayı 17 Aralık 2018)
Kalkınma İşbirliği	TİKA	Maputo Ofisi açılışı	Mayıs 2017
Siyasi İstişareler	Dışişleri Bakanlıkları	İlk tur siyasi istişareler (Ankara)	9 Nisan 2019
	Dışişleri Bakanlıkları	İkinci tur siyasi istişareler (Maputo)	
Siyasi İstişareler			3 Nisan 2024
Eğitim	YTB – Türkiye Bursları	66 Mozambikli öğrenciye burs (43 mezun, 23 halen eğitimde)	1992–2024

Mozambik'in İthalatında En yüksek Potansiyele Sahip Sektörler

Sektör No	Sektör
1	İlaç ve Kimya
2	Demir-Çelik ve Metal
3	Tarım Ürünleri ve Gıda Sanayi
4	Makine
5	Elektrik-Elektronik
6	Plastik ve Kauçuk
7	Tekstil
8	Hazır Giyim

Mozambik'in İthalatında En yüksek Potansiyele Sahip Sektörler

Sektör No	Sektör
9	Toprak, Cam ve Seramik
10	Otomotiv
11	Madencilik ve Doğal Taşlar
12	İklimlendirme
13	Deri, Ayakkabı, Saraciye
14	Mobilya
15	Savunma, Havacılık ve Uzay
16	Halı
17	Mücevherat ve Kıymetli Taşlar

Şanlıurfa – Mozambik Ticareti SWOT Analizi

Güçlü Yönler (Strengths)

• Şanlıurfa'nın Türkiye'nin önde gelen kuru sebze üretim merkezlerinden biri olması ve yüksek üretim kapasitesine sahip bulunması.
• Başta isot biberi olmak üzere kurutulmuş biber, domates, patlıcan ve diğer kuru sebzelerde kaliteli ve rekabetçi üretim yapılabilmesi.
• Gelişmiş tarımsal altyapı, uygun iklim koşulları ve hammaddeye kolay erişim sayesinde sürdürülebilir üretim imkânı sunması.
• Türk gıda ürünlerinin kalite, güvenilirlik ve uluslararası standartlara uygun üretim anlayışıyla Mozambik pazarında rekabet avantajı sağlayabilecek olması.
• Kuru sebzelerin uzun raf ömrüne sahip olması nedeniyle deniz yolu taşımacılığına uygun ve uzak pazarlara ekonomik şekilde ulaştırılabilmesi.

Şanlıurfa – Mozambik Ticareti SWOT Analizi

Zayıf Yönler (Weaknesses)

• Şanlıurfa ile Mozambik arasındaki ticaret hacminin düşük olması ve ihracat deneyiminin sınırlı kalması.
• Yüksek navlun maliyetleri ve uzun teslim sürelerinin rekabet gücünü azaltabilmesi.
• Mozambik'te Türk gıda ürünleri ve markalarının bilinirliğinin düşük olması.
• Yerel distribütör ve satış ağı eksikliğinin pazara giriş sürecini zorlaştırması.
• Dil farklılığı (Portekizce) ve pazar hakkında sınırlı bilgiye sahip olunmasının ticari ilişkileri y avaşlatabilmesi.

Şanlıurfa – Mozambik Ticareti SWOT Analizi

Fırsatlar (Opportunities)

• Mozambik'te artan şehirleşme ve nüfusla birlikte işlenmiş ve paketlenmiş gıda talebinin y ükselmesi.
• Mozambik'in Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) ülkelerine açılan önemli bir ticaret kapısı olması.
• Afrika pazarında Türk gıda ürünlerine yönelik ilginin giderek artması.
• Otel, restoran ve catering (HoReCa) sektörünün gelişmesiyle kaliteli kuru sebze talebinin artma potansiyeli taşıması.
• Ticaret heyetleri, uluslararası fuarlar ve devlet destekleri sayesinde yeni iş birlikleri kurulabilmesi.

Şanlıurfa – Mozambik Ticareti SWOT Analizi

Tehditler (Threats)

• Çin, Hindistan ve Güney Afrika gibi ülkelerin düşük maliyetli ürünlerle pazarda güçlü rekabet oluşturması.
• Küresel navlun fiyatları ve döviz kurlarındaki dalgalanmaların ihracat maliyetlerini artırması.
• Mozambik'te dönemsel siyasi ve ekonomik istikrarsızlıkların ticareti olumsuz etkileyebilmesi.
• Liman ve kara lojistiğindeki altyapı eksikliklerinin teslimat sürelerini uzatabilmesi.
• İthalat mevzuatında veya gıda standartlarında meydana gelebilecek değişikliklerin pazara giriş maliyetlerini artırabilmesi.

Mozambik’te İş Kültürü

Mozambik iş kültüründe selamlaşma ilk başarak yapılır ve unvanlarla kitap ettirmek önemlidir, yaşma dilde başarı kaynak kullanmak sempatiyaratır.Kartvizit sağ elleverilmelidir, ıslıkla seslenmek ve parmakla göstermek hoş karşılanmaz. Kurumsal hayatta kıdem önemlidir, tartışmadan kaçınılır, toplantılarda zaman konusunda esnek olunmasına rağmen yabancılardan dakiklik beklenir; iş konularına girmeden önce sosyal sohbet yapılır ve ses yükseltmek olumsuz algılanır. Yemekler iş ilişkilerinde kritik rol oynar, öğle yemekleri uzun sürebilir. Toplantılarda temiz ve ütülü takım elbise tercih edilir. Hediye beklenmez ama küçük hediyeler ilgi görür, ev ziyaretlerinde çiçek götürmek yaygındır. Aralık ve Ocak aylarında tatil dönemi olduğundan iş seyahati planlanmamalıdır.

Mozambik’te İş Yaparken Dikkat Edilmesi Gerekenler

Mozambik’te iş yaparken dikkat edilmesi gereken başlıca hususlar; yerel mevzuata uyum, bürokratik süreçler, iş kültürü ve güvenilir yerel ortak seçimidir. Yatırım ve ticari faaliyetlerde izin, lisans ve vergi süreçleri önceden araştırılmalı; sözleşmeler yazılı ve açık şekilde hazırlanmalıdır. Ülkedeki altyapı ve lojistik imkânların bölgelere göre farklılık gösterebileceği dikkate alınmalı, özellikle ödeme, teslimat ve tedarik süreçlerinde gecikme risklerine karşı planlama yapılmalıdır.

Ayrıca Portekizcenin resmî dil olması nedeniyle yerel iletişimde dil desteği gerekebilir. İş ilişkilerinde kişisel güven ve uzun vadeli ilişkiler önem taşırken, yerel ortak ve aracıların geçmişi mutlaka kontrol edilmelidir. Yolsuzluk ve kayıt dışı uygulama risklerine karşı şeffaflık ilkelerine uyulması, ödemelerin resmî kanallardan yapılması ve tüm ticari işlemlerin belgelenmesi önemlidir. Siyasi ve güvenlik koşulları bölgelere göre değişebildiğinden, özellikle kuzey bölgelerdeki güvenlik durumu da iş planlamasında dikkate alınmalıdır.

Mozambik’e İhracatta Zorunlu Belgeler

Tüm ithalatçı ve ihracatçıların Mozambik Sanayi ve Ticaret Bakanlığından yetki belgesi alması zorunluluğu bulunmakta olup, ilaç ve savunma sanayi ürünleriithalatı için ayrıca özel yetki belgesi şartı mevcuttur. İhracatta aranan belgeler, menşe şahadetnamesi, ticari fatura, çeki listesi, tarama raporu (Kudumba), gümrük deklarasyonu (Documento Unico) ve konşimentodur.

Mozambik'te Resmi Tatiller

Tarih	Tatiller	Tür
1 Ocak	New Year's Day	Ulusal Resmi Tatil
3 Şubat	Heroes' Day	Ulusal Resmi Tatil
7 Nisan	Mozambican Woman's Day	Ulusal Resmi Tatil
1 Mayıs	Workers' Day	Ulusal Resmi Tatil
25 Haziran	Independence Day	Ulusal Resmi Tatil
7 Eylül	Victory Day (Lusaka Accord)	Ulusal Resmi Tatil
25 Eylül	Armed Forces Day	Ulusal Resmi Tatil
4 Ekim	Peace and Reconciliation Day	Ulusal Resmi Tatil
5 Ekim	Day off for Peace Day	Telafi Tatili
25 Aralık	Family Day / Christmas	Ulusal & Dini Tatil

Mozambik’te İş Hukuku ve Çalışma saatleri

Mozambik’te iş hukuku, temel olarak 23/2007 sayılı İş Kanunu ile düzenlenmekte ve çalışanların hakları ile işverenlerin yükümlülüklerini belirlemektedir. İş sözleşmelerinde görev, ücret, çalışma süresi, izinler ve fesih koşullarının açıkça belirtilmesi gerekir. Çalışanlara ücret, dinlenme, yıllık izin, hastalık izni ve analık izni gibi temel haklar tanınırken, işverenlerin çalışanları sosyal güvenlik sistemine kaydetme yükümlülüğü bulunmaktadır. Çalışma süresi genel olarak haftada en fazla 48 saat ve günde 8 saat olarak uygulanmakta; fazla mesai ise belirli koşullara ve yasal sınırlamalara tabi tutulmaktadır. Çalışanlara ayrıca günlük dinlenme süreleri ve yıllık ücretli izin hakkı tanınmaktadır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Mozambik’e seyahat edecek Türk vatandaşlarının pasaportlarının seyahat tarihinden itibaren en az 6 ay geçerli olması gerekmektedir. Umuma mahsus (bordo) pasaport sahiplerinin Mozambik’e seyahat öncesinde vize alması zorunludur. Diplomatik, hizmet ve hususi (yeşil) pasaport sahipleri ise turistik ve ticari amaçlı seyahatlerde, her 180 günlük dönemde 90 günü aşmamak kaydıyla vizeden muaftır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Mozambik'in resmi e-vize sistemi üzerinden Turistik Vize, Ticari Vize ve Yatırım Vizesi gibi seyahat amacına uygun vize türlerine başvuru yapılabilmektedir. Turistik e-vize kapsamında 30, 60 veya 90 güne kadar kalış süreleri mümkün olabilmekte ve vize, başvuru sahibinin seyahat planına göre çok girişli olarak düzenlenebilmektedir. Başvurularda pasaport fotokopisi, güncel fotoğraf, konaklama bilgileri, dönüş bileti ve mali yeterliliği gösteren belgeler talep edilebilmektedir. Başvurular resmi e-vize portalı üzerinden çevrim içi yapılabilmekte ve onaylanan belgenin çıktısının seyahat sırasında bulundurulması gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Mozambik'teki Ticaret Müşavirliği

Mozambik'te faaliyet gösteren Türk firmaları ve Mozambik pazarıyla ilgilenen Türk iş insanları, **Maputo Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliğ**inden ticari konularda danışmanlık ve bilgi desteği alabilmektedir. Ticaret Müşavirliği, Mozambik'te yatırım yapmak, ticari faaliyet yürütmek veya iş bağlantıları kurmak isteyen firmalara pazar bilgisi ve yönlendirme desteği sağlamaktadır.

Ticaret Müşaviri: Batuhan UYSAL
Adres: Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor, Av. Marginal, 3901, Maputo / Mozambique
E-posta: maputo@ticaret.gov.tr
Telefon: 00 258 21 494 122
IP Telefon: 0 312 204 80 78
Faks: 00 258 21 494 124

Kaynakça

-Trademap,

-IMF World Economic Outlook (WEO)

-https://data.worldbank.org/country/mozambique?utm

https://tim.org.tr/files/downloads/Ulke_Bilgi_Notlar%C4%B1/Mozambik_UlkeBilgiNotu.pdf?utm

-IMF

-https://evisa.gov.mz/Home?utm_source

-T.C. Dışişleri Bakanlığı